1893—1973 80 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-3337

РІК LXXX. Ч. 62. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 4-го КВІТНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, APRIL 4, 1973 No. 62. VOL. LXXX.

Заповідають численну участь у похороні д-ра Дмитра Донцова

Ню Йорк. — Вістка про смерть видатного українського політичного мислителя та націоналістичного ідеолога д-ра Дмитра Донцова 30 березня 1973 року потрясла українським громадянством в усвідомленні великої втрати, якої зазнала уся українська спільнота. Похорон тлінних останків д-ра Дмитра Донцова відбудеться 4 квітня о год. 10 ранку на українському православному цвинтарі у Савт Бавнд Бруку. Як інформують упорядники похорону, до Савт Бавнд Бруку на той день прибудуть офіційні делегації різних організацій та установ, щоб віддати останню пошану великому Покійникові. Згідно з останньою волею бл. п. д-ра Дмитра Донцова над могилою не буде жадних промов, а ввесь похоронний обряд має відбутися у якнайскромнішій формі. Після похорону в приміщенні місцевої української православної парафії відбудуться поминки.

бл. п. д-р Дмитро Донцов

Зі смертю бл. п. д-ра Дмитра Донцова зазнала великої втрати українська публіцистика і вся українська преса. Втрату зазнала також „Свобода", співробітником якої д-р Дмитро Донцов був у 20-х і 30-х роках. На сторінках „Свободи" д-р Д. Донцов публікував статті на поточні політичні теми та подавав оцінку ситуації на українських землях. Свої статті у „Свободі" Д. Донцов підписував псевдонімами: Дм. Свій, Д. Сновид та ініціалами О. В. В 1935 році заходами „Свободи" та Українського Народного Союзу була видана англомовна праця д-ра Д. Донцова „Дух України: український вклад у світову культуру". Ця книга появилася під фірмою З'єднаних Українських Організацій в ЗСА.

Підготовляється відзначення сторіччя з дня народження гетьмана Павла Скоропадського

Ню Йорк (Л.С.). — У середу 21-ого березня ц.р. відбулася тут нарада Ініціятивного Комітету для відзначення 55-ої річниці відновлення Української Гетьманської Держави і 100-річчя з дня народження Гетьмана Павла Скоропадського. Нараду відкрив о. Володимир Базілевський, голова 8-го Відділу Української Гетьманської Організації в Ню Йорку, і передав головування нарадою інж. Юрієві Гончаренкові, заступникові голови Товариства Української Консервативної Молоді ім. Вячеслава Липинського. Крім названих участь в нараді Ініціятивного Комітету взяли представники інших українських організацій. Намічений плян діяльности передбачає дві фази відзначування 100-річного Ювілейного Року з дня народження Гетьмана Павла Скоропадського. Першою фазою буде відзначення 55-тої річниці відновлення Української Гетьманської Держави в 1918 р. Це відзначення започатковане буде в неділю, 13-го травня ц.р. в православній катедрі ім. св. Андрея на Джамейці, де відправлена буде Панахида за душу св. п. Гетьмана Павла Скоропадського, а опісля відбудеться Академія в залі катедри. В другій фазі обходів Ювілейного Року передбачена урочиста академія в неділю 14-го жовтня 1973 р. в залі Стайвезант Гайскул при Іст 15-ій Вулиці в Ню Йорку. Перед академією, на залі, відправлений буде українським духовенством обох обрядів молебень в намірені українського народу. У зв'язку з тим будуть зроблені заходи, щоб молебень був трансмітований „Голосом Америки" в поневолену Україну.

КОРОТКІ ВІСТКИ

Вівторок, 3 квітня 1973

У МЕХІКО НАСТАЛО ПОВНЕ БЕЗЛАДДЯ з цінами на м'ясо. Вони зростають дедалі, то більше, і ніхто добре не знає, чому саме. Щоб запротестувати проти безладдя і змусити уряд якось зареагувати, 10 000 різників у Мехіко Сіті позачиняли свої крамниці й не виходять на працю. Різники не хочуть відповідати перед народом за тих маніпуляторів, які насправді наживаються, перепродуючи м'ясо та м'ясні вироби.

МИНУЛОЇ СУБОТИ ДО КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ вилетіла група американських дипломатів із Вашінгтону. Частина з цієї групи займається підшукуванням відповідного будинку в Пекіні та його обладнанням для американського „Бюра зв'язку". Цю групу очолює Алфред Дженкінс.

СЕНАТОР ДЖОН СТЕННІС ВСЕ ЩЕ перебуває в лічниці після того, як на нього напали два грабіжники й побили його біля Конгресу. Після того випадку голова Асоціяції „Карате" сенатор Мілтон Янг повідомив, що до Асоціяції записалося понад 20 сенаторів і конгресменів, щоб навчитися захищатися самим від злодіїв, бо на поліцію надія невелика.

ПАПА ПАВЛО VI ТАВРУВАВ переслідування католиків у комуністичних країнах. У своїй промові до вірних, зібраних в минулу неділю на площі св. Петра у Римі, Папа ствердив, що „Церква все ще мусить жити і старатися пережити в тіні страху перед переслідуванням". Папа не назвав ніякої країни, але таврував особливо заборону традиційного святкування Великодня: такі заборони й нищення відомі тільки в комуністичних державах. Недавно розійшлася вістка, що в Альбанії покарали смертю духовника, який таємно охристив одну дитину. Італійсько - албанське Товариство заперечило ту вістку.

БІЛЯ ВАНГОРУ В МЕЙНІ МАЛИЙ ЛІТАК сів просто на дорогу ч. 95, всі троє осіб — цілі й здорові. У літаку зіпсувався його єдиний мотор і пілотові довелося осісти, де тільки була змога, щоб не впасти й не розбитись. На щастя, в той час на дорозі не було ні одного авта.

НІКСОН НАРАДЖУЄТЬСЯ З ПРЕЗИДЕНТОМ ПІВДЕННОГО В'ЄТНАМУ ПРО ЗБЕРЕЖЕННЯ МИРУ

Сан Клементе. — Президент Ніксон зустрів у понеділок 2 квітня у своєму „західньому Білому Домі" в Сан Клементе в Каліфорнії президента Південного В'єтнаму з почестями, що їх згідно з протоколом віддається головам чужих держав: з Вашінгтону спроваджено спеціяльно для цієї нагоди військову музику і почесну чоту, з гармати віддано 21 стріл та леваду, на якій приземлився гелікоптер з південно-в'єтнамським президентом Нгуєном Ван Тієм з Лос Анджелесу, удекоровано американськими й південно-в'єтнамськими прапорами. Обидва президенти відбули першу свою нараду впродовж півтори години, при чому по американському боці був з президентом Ніксоном його найближчий дорадник і співробітник Генрі Кіссінджер, а по в'єтнамському боці крім Нгуєна Ван Тіє — його дорадник Нгуєн Фу Дюк. Водночас державний секретар Вілліям Роджерс нараджувався з південно-в'єтнамським міністром Тран Ван Лямом. Згідно з заявою секретаря Білого Дому Рональда Зіґлера — нарада обох президентів проходила „в атмосфері приязні і сердечности". Розмова стосувалася таких проблем, як майбутня американська військова й економічна допомога Америки для Південного В'єтнаму, загроза для миру у В'єтнамі збоку північнов'єтнамської інфільтрації та ситуація в Камбоджі. Збереження перемир'я і миру у В'єтнамі загострила в останній хвилині ситуація у зв'язку з облогою комуністичними військами малої місцевости Тонг Ле Чан за 50 миль на північ від Сайгону: Південний В'єтнам проголосив, що коли комуністи не припинять тієї облоги або бодай не вможливлять евакуації ранених оборонців тієї місцевости, то вони не братимуть участи у двочленній Військовій Комісії. Після того, як Америка і Північний В'єтнам відкликали своїх представників з первісної 4-членної Комісії, членами такої Комісії для зберігання перемир'я залишилися тільки Південний В'єтнам і В'єтконг. За найпершими коментарями — президент Р. Ніксон не зобов'яжеться до такої допомоги Південному В'єтнамові, яка могла б втягнути Америку у нову велику війну. Президент Ніксон з дружиною видали для Нгуєна Ван Тіє і його дружини парадний обід. На вівторок 3 квітня заповіджено продовжування нарад. Наступних три дні південнов'єтнамські гості переведуть у Вашінгтоні.

Сенатор Москі обвинувачує през. Ніксона в „одноособовому правлінні"

Вашінгтон. — Відповідаючи від імени демократичної більшости в Конгресі на промову президента Ніксона з 29 березня, сенатор Едмунд Москі, один з демократичних кандидатів у виборах 1972 року, заявив, що Конгрес буде твердо протиставитися намаганням президента Ніксона встановити своєрідне „одноособове правління" в ЗСА. За словами сен. Москі, президент Ніксон систематично надуживає президентської влади на різних відтинках американського державного життя, в тому на полі економіки, бюджетування, боротьби зі злочинністю тощо. Сен. Москі визнав, що Конгрес не у всіх випадках є на належному рівні і не завжди виявляє ефективне керівництво справами та не реагує своєчасно на поточні проблеми, що має свій негативний вплив і уможливлює Президентові вести політику проти волі Конгресу. Під час свого виступу сен. Москі засудив політику Ніксона в Камбоджі, де продовжується бомбардування комуністичних позицій, що, на думку сенатора, є надуживанням президентських повновластей.

УНС і рочестерська громада вшанували заслужених діячів Василя Поповича і Василя Гузара

Василь Попович — Василь Гузар

Рочестер. — Минулої суботи, 31-го березня, тут у приміщеннях Народного Дому, після річних зборів Окружного Комітету Відділів УНС, відбувся бенкет на пошану двох найактивніших союзовців і громадських діячів з народженого в Америці українського покоління, Василя Поповича і Василя Гузара. Поповича вшановано з нагоди 25-річчя його безперервного й успішного секретарства у 367-му Відділі УНСоюзу, а Василя Гузара, колишнього довголітнього головного радного УНС вшановано за його працю на пості управителя Українського Американського Клюбу, який він тепер залишає. У бенкеті взяло участь понад 200 осіб. Присутній на бенкеті головний предсідник УНС Йосип Лисогір, передаючи В. Поповичеві від УНС Грамоту Заслуги, висловив йому від імени Головного Екзекутивного Комітету УНС вдячність за його віддану, льояльну працю для УНС на протязі чвертьсторіччя та високо цінив його громадську активність, зокрема його постійну підтримку, словом і ділом, зусиль українців в Америці допомогти своїм братам на рідній землі в їх змаганнях до волі і незалежности. Окремою Грамотою вшанував п. Й. Лисогір в імені УНС Василя Гузара за його довголітню працю на пості головного радного та голови Окружного Комітету Відділів УНС. Промовляли ще президент Клюбу Петро Дік та віце-президент Іван Грозек і секретар Михайло Білінський, мати Василя Поповича та батько Василя Гузара і тесть Константин Савчук. Майстром церемоній був Франк Кубаняк, секретар 217-го Відділу УНС.

Сенатор Павло Юзик з сенатською комісією відвідав західню Европу

Брюссель. — 10-членна комісія канадського Сенату під проводом сенатора Джона Айрда відвідала в днях від 19 до 23 березня столицю Европейського Спільного Ринку Брюссель, де мала зустрічі з членами Комісії Европейського Спільного Ринку, Радою Міністрів, постійними представниками окремих західніх европейських держав в Комісії, а також з видатними економістами та фінансовими колами Західньої Европи. Мета цієї поїздки була устійнити можливості безпосередніх торговельних і фінансових зв'язків Канади з Европейським Спільним Ринком. Члени Комісії канадського Сенату мали розмови з сером Христофором Сомсом (Велика Британія), Карлом Скарасція-Мугноцца (Італія), Максом Когнстаммом (Університетські студії), Едмундом Велленстейном (генеральним директором зовнішньої торгівлі), віконтом Е. Давіньо (Бельгія) та Джін Рей, кол. президентом Комісії. До складу канадської комісії входив сенатор Павло Юзик, який, як відомо, активно цікавиться подіями у країнах Західньої Европи.

Західня Німеччина запевняє про свою вірність союзові з ЗСА

Бонн. — Соціялістичний уряд Західньої Німеччини рішуче зареагував проти заяви лідера християнсько-демократичної опозиції Райнера Барзеля, наче б уряд Віллі Брандта у своїй просовєтській політиці послаблював союз Німеччини з Заходом та сприяв зростові протиамериканських настроїв в західньо-німецькому суспільстві. Райнер Барзель закинув в минулому тижні урядові Віллі Брандта, що цей уряд наражує на загрозу свободу і безпеку Західньої Німеччини, потураючи тенденціям до невтральности, сприяючи антиамериканським настроям та ставлючись вороже супроти антикомуністичних проявів. Державний секретар Рюдіґер фон Вехмар відчитав декларацію канцлера Брандта, в якій стверджується, що „Західня Німеччина виконає свої зобов'язання супроти Північно-атлантійського Союзу (НАТО)". Членство у тому Союзі і збереження союзних військ на території Західньої Німеччини створює умовини, потрібні для безпеки і відпружує ситуацію в Европі". Віллі Брандт заявився рішуче за втримування у Західній Німеччині у дотеперішній висоті американських військ. Названий його речник заперечив теж, наче б урядові кола були в будь-якій мірі причетними до протиамериканських настроїв в Німеччині.

Американці скинули 11000 мін у водах Північного В'єтнаму

Вашінгтон. — Адмірал Джером Кінг із Пентагону повідомив на пресовій конференції, що американські збройні сили скинули у водах Північного В'єтнаму, найбільше біля Гайфонгу та в Червоній ріці, 11 000 мін затяжної дії, які можна заактивізувати і які можна деактивізувати на віддалі. Тепер, після формального закінчення війни, збройні сили ЗСА деяку частину мін виловили або знешкодили. Однак, виловлювати велику більшість тих „пливучих смертей" будуть за договором самі північні в'єтнамці, для чого американські військовики з морських сил дають відповідні інструкції північним в'єтнамцям. Частину мін виловила американська Флота. Адмірал Дж. Кінг повідомив, що немає даних, щоб на тих мінах зірвався якийсь корабель у морі, але є припущення, що були пошкоджені й потонули кілька кораблів, які стояли в порту Гайфонг та на Червоній ріці й ін. річках У Північному В'єтнамі. Адмірал не захотів відповідати на запитання одного з журналістів, чи дезактивізована міна може все таки вибухнути, якщо за неї зачепиться корабель. Він сказав лише, що помічені міни у воді будуть помальовані й позначені прапорцями, якщо їх після деактивізації не вдасться витягти з води.

ОКРУЖНІ КОМІТЕТИ ВІДДІЛІВ УНС БОФФАЛО, РОЧЕСТЕРУ І БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ ВІДБУЛИ РІЧНІ ЗБОРИ

Джерзі Сіті. — Минулої п'ятниці, суботи і неділі, 30 і 31 березня та 1-го квітня, відбулися річні загальні збори Окружних Комітетів Відділів Українського Народного Союзу Боффало і Рочестеру Нюйоркського стейту та Басейну твердого вугілля в Пенсильвенії, звітуючи про проароблену працю, плянуючи її на майбутнє та обираючи провід на цей рік, в якому „Свобода", офіційний орган УНС, відзначає своє 80-річчя.

У БОФФАЛО збори відбулися в п'ятницю, 30-го березня, в залі Українського Народного Дому з участю 18 делегатів чотирьох Відділів. Відкрив наради голова Округи Атанас Кобрин і він же ними, на бажання присутніх, проводив. Секретарював І. Гаврилюк. Після звітів голови та інших членів Управи, загальний огляд розвитку і стану УНСоюзу в минулому році подав присутній на зборах головний предсідник Йосип Лисогір, а про організаційну активність говорив обласний організатор Василь Оріховський. В дальших дебатах та плянах праці обмірковано такі нагальні справи, як відзначення 80-річчя „Свободи", разом з роковинами Народного Дому, Братства св. Івана Хрестителя та 304-го Відділу УНСоюзу, встановлено новий організаційний плян із зобов'язанням секретарів у всіх Відділів придбати кожного місяця щонайменше по три нові члени та із зобов'язанням для інших відділових урядовців зорганізувати кожного місяця бодай одного нового члена. Управу Округи на цей рік обрано в складі: Атанас Кобрин — голова. Роман Конотопський — заступник голови, І. Гаврилюк — секретар, В. Коваль — касир, О. Бережницький — організаційний референт та Софія Шішка, Ірина Гнатів і Марія Гаравус — члени Контрольної Комісії.

У РОЧЕСТЕРІ збори відбулися в суботу 31 березня в Українському Американському Клюбі з участю 30 делегатів від восьмох Відділів. Збори відкрив і ними проводив голова Округи, колишній головний радний Василь Гузар, секретарював Володимир Гавриляк. Про загальний розвиток і стан УНС говорив головний предсідник Йосип Лисогір, про організаційні успіхи і недомагання Округи говорив обласний організатор Василь Оріховський. В дебатах

(Закінчення на ст. 4-ій)

Московський режим в Україні поширює і посилює розгром української культури

Київ. — Проводжуваний московським режимом в Україні з допомогою арештів, судів, репресій і цькувань розгром літератури й мистецтва поширено останнім часом також і на різні ділянки науки й культури, в тому числі таких, як археологія, філософія, музика й хорове мистецтво, охорона пам'ятників історії і культури і навіть на нафтопереробну і нафтохемічну промисловість. Про засяг і розміри цього погрому говорили на зборах активу Київських обласної міської партійних організацій, що відбулися 16 березня ц.р., перший секретар Київського обкому КПУ В.Цибулько та секретар ЦК КПУ Володимир Щербицький, про що писали київські газети у своїх повідомленнях 17 березня ц.р. Перший із них, стверджуючи наявність „проявів ворожої ...ідеології буржуазного націоналізму", сповістив загально про „викриття серйозних недоліків у роботі окремих партійних організацій" і нарікав, що деякі з них „ще не все зробили для подолання негативних явищ, пов'язаних з впливом буржуазної пропаганди і націоналістичних пережитків". Конкретніше про ці „викриття" говорив перший секретар ЦК КПУ В. Щербицький. „Центральний Комітет КП України — казав він — викрив серйозні недоліки в роботі Інституту археології АН УССР. Значні прорахунки з кадрами допущені також партійними організаціями Інституту філософії АН УРСР, Всесоюзного науково-дослідного і проектно-конструкторського інституту нафтопереробної і нафтохемічної промисловості, музично-хорового і театрального товариств, а також товариства по охороні пам'ятників історії і культури". Закликаючи „підвищувати бойовитість і наступальність нашої пропаганди, виховувати в усіх наших людей непримиренність до будь-яких проявів буржуазної ідеології", В. Щербицький підкреслив встановлену Л. Брежнєвим під час „урочистого засідання", влаштованого в грудні минулого року у Москві з приводу 50-річчя

(Закінчення на стор. 4-ій)

НТШ і УВАН у Канаді уконституювали Президію Наукової Ради

Торонто. На спільних засіданнях Президії Канадського Наукового Товариства ім. Шевченка та Української Вільної Академії Наук у Канаді, що відбулися тут 25-го березня і раніше, 21-го березня, у Вінніпегу, рішено уконституювати спільно Президію Української Наукової Ради в Канаді. Президію цієї Ради уконституйовано в такому складі: президент — проф. інж. Михайло Тарнавський, президент УВАН у Канаді; заступник президента — д-р Богдан Стебельський, виконуючий обов'язки голови Канадського НТШ, секретар — мгр. Іван Геврик, представник К. НТШ; проф. д-р Ярослав Рудницький, представник УВУ в Канаді і проф. д-р Олег Герус, голова Українського Історичного Товариства Канади, члени Президії. Одним із рішень Президії УНРади в Канаді було в найближчому часі спільно з українською громадою підготовити святкове відзначення 100-річчя НТШ — інформується в повідомленні Президії.

„Голос Америки" інформує про „жертву крови" української молоді та студентів

Ню Йорк. — Про акцію української молоді та студентів в обороні переслідуваних українських діячів та пожертвування крови для потребуючих в Американському Червоному Хресті 31 березня поінформував також „Голос Америки" у репортажі Володимира Сохана. У репортажі, записі, зробленому на місці демонстрації в НюЙорку, з'ясовано докладно причини демонстрації, яка проходила під гаслом: „жертвуйте кров, щоб зродилося нове життя — життя для наших братів і сестер в Україні". До репортажу було додане інтерв'ю кореспондента „Голосу Америки" В. Сохана з пані Христиною Кульчицькою, членом Президії УККА та координатором Конференції Українських Молодечих та Студентських Організацій при УККА. В інтерв'ю п-і Кульчицька поінформувала про працю молодечих українських організацій в ЗСА, про Конференцію цих організацій, а точніше розповіла про останню акцію в обороні переслідуваних українських діячів в Україні.

Піяністка Юліяна Осінчук дебютувала в Ню Йорку

Ню Йорк (Н. И.). — Минулої неділі, 1-го квітня, тут у великій залі Українського Народного Дому відбувся дебют молодої піяністки Юліяни Осінчук, яка хоч ще є студенткою славної музичної школи Джуліярд в Ню Йорку, виявила стільки зрілости й таланту, що здобула великі овації публіки, серед 400 осіб якої було чимале число представників мистецького світу. Зокрема музичного з Ню Йорку, його метрополії та з подальших околиць, як Філядельфія, Трентон, Нюарк. Юліяна Осінчук відіграла ряд творів Моцарта, Шопена, Ліста і Рахманінова, а з українських композиторів в програму ввійшли твори Лисенка, Людкевича і Кос-Анатольського. На наддаток Ю. Осінчук заграла композицію Дебюссі, а на закінчення, викликана декілька разів дуже прихильною для її мистецтва публікою, відіграла свою власну композицію. Між присутніми були її два колишні професори музики з Гантер коледжу, а з-поміж українських музик і педагогів на залі можна було побачити пані Д. Каранович, М. Байлову, Г. Клим, Е. Чапельську, І. і Р. Стецурів, О. Мечник - Чипак, Н. Залуську, М. Цибик, д-ра А. Рудницького та д-ра І. Соневицького і ін. Після концерту д-р Ірена Падох, голова нью-йоркського відділу Фонду Катедр Українознавства, подякувала Юліяні Осінчук та публіці за участь у концерті, який влаштував відділ ФКУ.

Юліяна Осінчук

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Творець епохи

В історії всіх народів записані імена великих індивідуальностей, що своєю думкою, своїм словом і ділом в одній чи другій галузі життя народу створювали перелім, започатковували новий напрям і новий розвиток. До таких епохальних постатей в історії українського народу належить, без сумніву, д-р Дмитро Донцов, ідеолог українського націоналізму.

На кін української історії виступив д-р Дмитро Донцов вже в першому десятиріччі нашого століття саме в той час, як починалися в світі глибокі потрясення, що в половині другого десятиріччя вибухли вулканом Першої світової війни. Але його рішальна і справді епохальна роля припадає на той час, коли переможена насильством чужої зброї українська нація потребувала свого месії, який в темряві програних Визвольних Змагань засвітив би іскру нової надії і вказав шлях, як здобути втрачене.

І це вчинив д-р Дмитро Донцов своїм блискучим аналітичним розумом, своїм енциклопедичним знанням, своєю послідовністю та всіми тими прикметами, що характеризують людей епохи. А втім, дані про життя і творчість д-ра Дмитра Донцова та оцінку його ролі знайдуть читачі на іншому місці в цьому числі. Очевидно, що Донцов, як і кожна людина епохи, мав своїх відданих послідовників, як і завзятих противників. Але поза найбільшими велетнями нашої духовости, як Тарас Шевченко, Іван Франко і Леся Українка, навряд чи друга людина в новітній історії України мала такий великий і рішальний імпакт на розвиток української думки та на кристалізацію українських ідеалів, як їх мав Дмитро Донцов. До речі, д-р Дмитро Донцов протягом дванадцяти років між двома світовими війнами був постійним кореспондентом „Свободи".

Життя і творчість д-ра Дмитра Донцова та його епохальна роля в українському розвитку будуть завжди вдячним предметом дослідів і студій. Бо хоча д-ра Донцова вже немає між живими, його епоха аж ніяк разом з ним не кінчається, і вона в більшій чи меншій мірі завжди матиме свій вплив на українське буття і українські змагання. Тим то і його ім'я назавжди записане в українській історії.

Ніксон і Тіє

Коли минулої неділі відлітав з летовища біля Сайгону південно-в'єтнамський президент Нгуєн Ван Тіє, він заявив, що летить, щоб подякувати американському Урядові і народові за всі ті жертви, що їх вони принесли в обороні волі Південного В'єтнаму. Він, очевидно, не згадав, що летить, щоб подякувати також за збереження його, Нгуєна Ван Тіє, при владі. Бо коли б не підтримування його президентом Ніксоном всупереч усьому натискові збоку комуністів, як і численних американських політичних кіл, той південно-в'єтнамський генерал-президент давно поділив би був долю своїх попередників, які правили у тій країні від часу її державного усамостійнення в 1954 році.

Проти Нгуєна Вана Тіє сипались закиди, що він — диктатор, що в'язнить і висилає на заслання своїх політичних противників, зокрема антикомуністів, що потурає хабарництву в державному апараті і протегує провінційних губернаторів-генералів, які збагачуються громадським добром, і що він, тримаючись конвульсійно влади, продовжує війну. Це правда, що комуністична сторона десятки разів заявляла, що з Нгуєном Ваном Тіє не буде переговорювати і його відхід — це одна з головних передумов замирення. Президент Ніксон не пішов на ту поступку. Він уважав, що не може піддатися такому комуністичному шантажеві і відмовити підтримки президентові Тіє, який при всіх хибах має ту прикмету, що є фанатичним ворогом комунізму і вміє твердою рукою зберігати в краю сякий-такий лад. Невгнута постава Ніксона перемогла впертість Північного В'єтнаму й В'єтконгу. У засекречених переговорах з Генрі Кіссінджером вони відмовились від вимоги — усунути Тіє — і погодилися визнати його, як свого контрагента.

Але перемир'я покищо не діє, як повинно би діяти, ані миру у В'єтнамі не буде, якщо ЗСА залишать надалі напризволяще Південний В'єтнам. Америці не вільно висилати туди війська, але вільно допомагати зброєю і грішми. Проте, можна здогадуватися, що в нарадах Ніксона і Тіє Ніксон домагатиметься від Тіє, щоб той старався менше переслідувати комуністів, як радше старався діяти з ними дійсно до такого „модусу вівенді", щоб зберегти мир у В'єтнамі і Південній Азії. Політика „в'єтнамізації" війни виправдалася. Покищо врятовано волю Південного В'єтнаму і врятовано режим президента Тіє. Але що принесе завтрішній день?

М. Сосновський

ДМИТРО ДОНЦОВ

(1883-1973)

(1)

Д-ра Дмитра Донцова, одного з найвидатніших українських політичних мислителів і публіцистів, націоналістичного ідеолога, який відіграв на шляху розвитку української політичної думки XX ст. провідну ролю, 30 березня не стало в живих. Від 1905 року до останніх днів свого творчого життя Дмитро Донцов не покидав пера, з-під якого вийшли десятки творів та сотні статтей. Не було проблеми в українському політичному, громадському й культурному житті, до якої він не займав би становища, але завжди провідною ідеєю всієї його творчости був український національний інтерес, справа української державности, чи, як він це часто любив підкреслювати, „властовладства нації". Цим ідеям національного інтересу та влади на своїй землі підпорядковане була вся творчість і вся діяльність Донцова, ці ідеї перерішували його творчу методу, зумовлювали його відомий „суб'єктивізм" в оцінці подій, фактів, цілої ситуації на Україні і у світі.

Політична діяльність Дмитра Донцова, його творчість і ввесь життьовий шлях незвичайно кольоритні, повні невичерпної енергії, фанатичної впертости й глибокого переконання у свою (тільки свою!) правдивість і навіть непомильність. Ці прикмети, без сумніву, поставили Донцова в центрі подій на шляху українського національного відродження й розвитку української політичної думки 20-х і 30-х років.

Можна по-різному оцінювати ролю політичних мислителів у житті нації, але не можна не погодитися з тим, що політичні мислителі можуть, як сказав сучасний американський політичний теоретик Гарольд Ласвел, важити „на проломах" у вирішальних історичних процесах. Ідеться тут про те, що Донцов визначив як „ставлення дороговказів", а що на практиці виявляється у розкритті тенденцій та виволенні енергії, яка нуртує під поверхнею національного життя і чекає на когось, хто б її звільнив і належно використав. Так розумів свою ролю Донцов, пишучи у своєму найважливішому творі „Націоналізм", що він ставить собі за завдання „вплинути на формування української н а ц іональної ідеології". Донцов був певний, що це він може зробити і, як показала дійсність 20-х і 30-х років, це зробив. Тому також не було порожньою фразою його твердження, що „хто сумнівається в можливості такого впливання, хай пригадає собі слова Емерсона: „Всяка революція була спершу думкою в мозку однієї людини"".

*

Дмитро Донцов — уродженець українського Півдня, точніше Приозів'я, тієї частини української землі, яку прекрасно описав Олесь Гончар у своїй „Таврії". Рід Донцових, однак, походив не з Таврії, а з тієї частини колишньої Слобожанщини, яка належала до Вороніжчини. Населення Слобожанщини, як відомо, нащадки вихідців з Правобережної України. Воно поселилось там, втікаючи від польського гніту і переслідування у зв'язку з невдалим повстанням Гуні та Острянина, а далі в час т. зв. Руїни. У Таврію Донцови переселилися в половині XIX ст., тобто якраз тоді, коли почалася широка заселення колонізація цього простору, з чого задумав скористати дід Дмитра Донцова. Донцови купили недалеко Мелітополя біля 1500 десятин землі, пригожої для зернового господарства, але батько Дмитра Донцова Іван не хотів займатися хліборобством, а поселився у Мелітополі, де зорганізував власне торговельне підприємство продажу сільсько-господарських машин. У Мелітополі 17 серпня (за ст. ст.) 1883 року народився Дмитро Донцов. Крім нього в родині ще було два брати та дві сестри. Мати Дмитра Донцова Євфросина Йосифова, була як і батько, українського походження, хоч виросла в родині німецького колоніста, свого прибраного батька, який одружився з її матір'ю.

Батьки Дмитра Донцова повмирали в ранньому віці, коли йому було одинадцять років. Батько помер 1894 р. на 54-му році життя, а мати, яка мала всього 39 років, у наступному році. По смерті батьків ним і його братами та сестрами опікувалася рідня по матері.

Дмитро Донцов здобув початкову й середню освіту в Мелітополі, закінчивши там так зване реальне училище, яке підготовляло кандидатів до вищих технічних шкіл. Це училище закінчили також його брати й пізніше продовжували студії в технічних інститутах, а по закінченні студій працювали як професійні інженери. Дмитро Донцов не проявляв зацікавлення технічними дисциплінами й п л я н у в а в вступити до університету. Для цього він мусів доповнити свою середню освіту в гімназії клясичного типу й скласти додаткові іспити, бо реальне училище не давало права на вступ до університету. Донцов покинув Мелітополь у 1900 році й переїхав до Царського Села біля Петербургу, де доповнив свою середню освіту. Склавши іспити, він записався на юридичний факультет Петербурського університету, який закінчив у 1907 році.

Попри свої студії, Донцов зактивізувався в житті місцевої української студентської громади, а також інтенсивно вивчав українське минуле, захоплюючись, як сам пізніше писав, „вперше Костомаровим, „Київською Стариною", Уманцем (автором монографії про Мазепу) й головно Лесею Українкою".

Межовим роком у житті Дмитра Донцова став рік 1905, коли російською імперією потрясла перша революція. Тоді він почав революційну діяльність, ставши членом Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії (УСДРП). На 1905 рік припадає перший публічний виступ Донцова на політичному українському вічі в Петербурзі, та його перший арешт. Під час обшуку в Донцова поліція знайшла літературу Революційної Української Партії (РУП) і, хоч сам Донцов членом РУП не був, його зараз по арештуванні перевезено до Києва та долучено до підготовлюваного процесу членів РУП. Суд, однак, не відбувся, бо в Росії цар проголосив амнестію, і всіх політичних в'язнів звільнено. Для Донцова цей арешт мав чимале значення, бо при цій нагоді він познайомився з видатними діячами УСДРП, і почав співпрацювати в газеті „Слово", яка появлялася в Києві. Перебуваючи в столиці України, Донцов брав активну участь в діяльності УСДРП, вів агітацію серед робітників, організував профспілки. По поворті до Петербургу Донцов продовжував студії, а одночасно брав участь в праці місцевої групи УСДРП. Своїми писаннями, виступами і діяльністю Донцов скоро звернув увагу на себе громадянства і тому, коли з ініціятиви української фракції в Другій Думі в 1907 р. порішено заходи видавати газету „Наша Дума", ініціятори запросили Донцова на одного з її редакторів.

Активність Донцова привернула також увагу царської поліції, і, коли знову почався в Росії терор, його повторно, під час перебування в Києві у 1907 році, арештовано. В київській тюрмі він перебував майже вісім місяців і над ним мав відбутися суд, але у мжчасі заходами сестри та Валентини Яновської - Радзимовської вдалося йому вийти з тюрми за порукою і, з уваги на злий стан здоров'я, Донцову загрожувала кара довголітнього ув'язнення і заслання і тому, враховуючи поганий стан здоров'я і таку можливість, він рішив нелегально виїхати за кордон Росії. В квітні 1908 року Донцов вже був у Львові, де з перервами перебував до 1914 р. Перебування за кордоном він використав на студії у Віденському університеті, де прослухав чотири семестри, а також на активну публіцистичну діяльність. Практично не було ні одної соціялістичної газети, до якої тоді Донцов не дописував би. Дописував він також до „Украинской Жизни" (редактор С. Петлюра) та „Л і т е ратурно-Наукового Вістника" (редактор М. Грушевський).

Донцов скоро здобув собі вплив серед студентської молоді західних українських земель і виступав з програмовими доповідями на всеукраїнських студентських з'їздах у Львові. На з'їзді в 1909 році Донцов читав ре-

(Закінчення на ст. 4-ій)

В. Ткач

СССР ДБАЄ ПРО СВОЇ ІНТЕРЕСИ

Те, що здавалося ще кілька років тому неможливим, буде, правдоподібно, скоро здійснене: СССР і Еспанія Франка нав'яжуть взаємні дипломатичні відносини. В забуття підуть роки громадянської війни, коли СССР був заанґажований проти Франка, втратять на гостроті її ідеологічні дискусії поміж двома, здавалося б, непримиренними режимами. Хто буде протестувати проти такого розвитку ситуації? Тільки екзильна комуністична партія Еспанії і правобрадикальні кола еспанських фалянгістів. Але на ці протести мало звертають уваги. Екзильні еспанські комуністи вже протестували проти нав'язання дипломатичних зносин поміж Мадридом і Східнім Берліном, а тепер „остерігають" Москву. Але Москві, певно, байдуже еспанські комуністи, тим більше, що вони свого часу осудили совєтську агресію проти Чехо - Словаччини. В Кремлі їм цього довго не вибачать, бож, зрештою, вони і не являють собою якоїсь реальної сили. І тому один західньоевропейський часопис не без іронії завважує, що, певно, провідники еспанських комуністів Дольорес Ібаррурі (відома під іменем „Пасіонарія"), яка проживає в СССР, діждеться прибуття до Москви еспанського амбасадора, а підпільні еспанські комуністи будуть свідками того, як Франко приймати ме амбасадора московських комуністів.

Певні зносини поміж СССР і Еспанією існують уже довший час. Совєти мають опірні пункти для своїх риболовів на Канарських островах. Еспанія продає совєтам банани, а совєти відплачуються нафтою та гірничим знаряддям.

Цей розвиток відносин поміж комуністичним СССР і фашистською Еспанією не такий дивний, коли йдеться про Еспанію. Ця остання бере, так би мовити, приклад з інших держав західнього світу, які шукають „наближення" до СССР. Не треба також забувати, що Еспанія знаходиться і досі під певним бойкотом демократичних держав — це від того часу, коли Франко був тісно зв'язаний з Гітлером і Муссоліні. Еспанія не належить ані до Спільного Европейського Ринку, ані до НАТО. На цьому положенні „вето" демократій. Але якщо Еспанія матиме д и пломатичні зносини з „найбільш демократичною державою у світі", з СССР, то це означатиме для неї свого роду реґабілітацію і може вивести її з певної ізоляції, в якій вона перебуває в оточенні західньодемократичних держав. Щодо СССР, то тут виходить на денне світло вся перфідність його політики. Ідеологія й „чистота комуністичних принципів" відходять на задній плян, коли йдеться про вельикодержавні інтереси російсько - совєтської імперії. Бо, нав'язуючи дипломатичні зносини з Еспанією, Москва дістається до найдалі на заході положеного пункту Середземного моря і здобуває додатковий хід на Атлантик. І в такому випадку замовкають всі ідеологічні міркування і принципи совєтського комунізму!

Інший приклад совєтської імперіялістичної політики, коли замовкає „ідеологія", це останній „фліpт" Кремлю з маршалом Тіто. Правда, Тіто комуніст і він сам, очевидно, зацікавлений у відпруженні з Москвою. До цього його змушує внутрішня ситуація, в якій, поруч з господарськими недотягненнями, велику ролю грають непорозуміння поміж окремими республіками, що входять у склад югославської федерації: Сербія, Хорватія, Словенія і т. д. Переконались, що від Заходу йому ледве чи можна очікувати більшої допомоги і боячись, що Москва може використати ситуацію в Югославії, щоб наробити її правителям ще більшого клопоту, — Тіто йде на все більше й більше „замирення" з Москвою. Але ця остання „враз" забула всі ті неприємності і клопоти, що їх справляв їй Тіто, починаючи з розриву з Кремлем ще за життя Сталіна і кінчаючи зовсім недавньою обороною Чехо-Словаччини Дубчека. Тоді Югославія, заохочуючи до спротиву Румунію, виступала з найбільш гострим осудженням п о с т у пования Кремлю супроти Чехо-Словаччини. Справи стояли так гостро, що вже були поголоски про часткову мобілізацію в Югославії, а т. зв. „доктрина Брежнєва" рішуче відкидалася й осуджувалася, власне, в Югославії. Ясно, що таке становище самої Югославії з її будь-що-будь комуністичним (хоч і трохи „злагідненим") режимом було дуже не до вподоби Москві.

Проте, тепер Москва дуже зацікавлена в добрих відносинах з Югославією через її географічне положення (вихід до Середземного моря через Адріятику і сусідство з Румунією та Угорщиною). І тому ми є свідками мало не нового „медового місяця" поміж Москвою і Бєлградом. Це проявляється в особливо уважному відношенні до старого маршала Тіто, який має безумовно в е л и к и й вплив у своїй країні і який можне прожити ще якихсь десяток років, не зважаючи на свої 80 років, отже саме той відтинок часу, якого Москва потребує для „замирення" з країнами Західньої Европи (що декто кваліфікує як бажання Москви взяти Західню Европу під свою геґемонію). Результат: саме Москва пропонує, щоб Тіто одержав нобелівську нагороду миру на 1973 рік. Не важко збагнути, що такий крок Москви дуже улеглує амбіціям старого маршала, який, очевидно, почуватиме себе зобов'язаним якось віддячитися.

Треба ствердити, що в Москві сидять справжні майстри міжнародної гри. А до „принципів" їм немає ніякого діла. Тому вони готові ляться до „дружбіх" відносин з Мадридом, а в той же час б'ють при, кожній нагоді своїх „братів" з Пекіну.

Чи нам, українцям не варто дечого навчитися у Москви? Ми традиційні вороги всякого комунізму. І це зрозуміло, бо наша Україна найбільше потерпіла від комуністичного режиму. Та чи не варто нам робити деяку різницю поміж совєтсько-московським комунізмом і комунізмом взагалі? Бо ж, що, наприклад, тепер в Албанії видаються книги, в яких осуджується національний гніт в СССР, то такі факти можна якось використати в наших, українських інтересах. А Албанія — комуністична країна.

АРАБСЬКІ ВИГНАНЦІ В РОЗПУЦІ

Американський кореспондент Том Тід (Tiede) надіслав з Лібану статтю про життя арабських вигнанців, яку з датою 25 березня ц.р. надрукував "The Detroit News" і яку в скороченні переказмо.

Для арабів, яких жиди, створивши в 1948 році Ізраїль, силою вигнали з Палестини, Об'єднані Нації побудували табір під назвою Аль Бадаві. Цей табір був тоді один із кращих таборів на Близькому Сході. Але протягом 25 років положення вигнанців дуже погіршилося. Тепер цей табір переповнений людьми і дуже занедбаний.

У кам'яних бараках живуть люди з псами і паразитами. На головній таборовій вулиці, що простягається на 400 ярдів, сочаться обдерті й голодні діти, валяються долі шприці, ящики і купи сміття. Кругло 1,500 родин або 8,000 вигнанців у цьому таборі „живуть, як свині", — сказав кореспондентові керівник табору Алі Ібрагім. В одній малій кімнаті душаться 5-6 осіб. У відходах рури затекли, вікна понищені, а покрівлі подірявлені і під час дощу вода стікає до кімнат.

Від 1948 року побудовано 15 подібних таборів у Лібані і 36 в інших арабських країнах. Разом в таборах живе сорок відсотків півтора-мільйонової маси виселенців, які в арабських країнах є небажаним елементом і тому над таборами мають нагляд Об'єднані Нації. В Йордані, наприклад, кілька років тому поводилися з виселенцями брутально, навіть убивали їх. Не дивно, що доведені до розпуки, виселенці на чолі з 47-літнім Іссою Агмедом рішилися поступати так, щоб світ почув про них.

Ісса Агмед мав у Палестині своє господарство. В 1948 році, гнаний жидівською бойовою, ледве вирвався живий, мандрував, мешкав довший час у шатрі в ліванському місті Тріполі і нарешті опинився в таборі Аль Бадаві. Тепер працює як збирач шмаття з місячною платнею 80 долярів, маючи на утриманні 12 дітей і 10 свояків.

З річного 50-мільйонового бюджету Об'єднаних Націй на одну особу припадає приблизно півтора доляра місячно, і то переважно у формі харчів.

Ісса Агмед уважає, що положення палестинських вигнанців безвихідне і тому для них немає іншого виходу, як збройно і воювати з Ізраїлем. Їх мрія — знищити Ізраїль і повернутися до своєї батьківщини Палестини.

ФрЛ.

М. Григор

НЕРОЗВ'ЯЗАНА УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА В ПОЛЬЩІ

(6)

Автори новішого меморандуму покликаються на те, що „кільканадцять тисяч молодих українців з південно-східніх земель ПНР воювало в 1944-1945 рр. як добровільці Червоної Армії проти фашистських н а ї з н и к і в". Згадується також про чисельну участь лемків у партизанських відділах ГЛ та АЛ Польського війська. Автори жалкують, що „на пленярні ЦК ПОРП на VI З'їзді Партії не мають жадних намірів та ясного становища відносно заспокоєння культурно - освітніх потреб громадян Польщі не-польської національности". Вони підкреслюють, що з-поміж усіх менших національностей в Польській Народній Республіці українці є найбільш покривджені, бо не мають можливості розвивати свою культуру, народні традиції та плекати рідну мову. Українське населення так розпорошене наслідком акції „Вісла", що воно не має тепер надто малі можливості суспільної дії та суспільного контакту.

З цього автори меморандуму роблять прямий висновок, що „акція „В" і її методи не були вирвазником волі совєтської політики партії, а що її метою було створити умови для найскорішої денаціоналізації українського населення в ПНР. Доказом цього м. і. є те, що під час акції і після неї в'язнено без суду значне число людей в концентраційному таборі Явожно тисячі українців, в тому числі жінок і навіть дітей, а також колишніх учасників боротьби з фашизмом. Багато з них загинуло в таборі. Решту звільнено прізвищем військової прокуратури в Кракові, що є доказом їх безвинности. Вони зазнали в таборі багато кривд і терпінь, багато з них втратило там здоров'я. Акція „В" була проведена брутальними засобами, що нагадують „п а ц ифікацийні акції ген. Пашкевіча на теренах Західньої України до 1939 р."

Автори меморандуму звернули увагу також на те, що примусово переселене українське населення втратило багато матеріяльних добр, які були пограбовані польським військом та польським населенням. Про це вони дослівно висловлюються так:

„Треба, однак, з болем згадати, що у виселюваних грабували майно і худобу таборяни, які ще перебували в цьому краю польські військові частини (що творило грабіжницькі банди) сусідніх сіл. Переселення супроводилося фізичним насильством і пониженням людської гідности. Нищено й палено українські та російські книжки шкільних і клубових сільських бібліотек. Така доля зустріла твори Т. Шевченка, І. Франка, О. Пушкіна, Л. Толстого й інших світової слави поетів і письменників. Власників портретів Т. Шевченка чи І. Франка запроторювано до табору в Явожні, як пропагандистів українського націоналізму. Під час акції „В" шовіністичні і націоналістичні елементи мстилися на українському населенні за свою поразку в зударі зі силами прогресу..."

Ще в іншому місці автори меморандуму твердять, що „акція „В" і її наслідки є ділом польських шовіністів і націоналістів, вороже настроєних до українського населення". „Далі вони стверджують — і це дуже важливо! — що „дискримінація українського населення в ПНР ведеться надалі шовіністами і націоналістами, які не шанують постанов і програмних партії і центральних адміністративних органів країни. Становище українського населення в ПНР надалі тяжке"..." — подають остаточний висновок петенти меморандуму.

Розгляньмо аргументи, якими послуговуються автори меморандуму.

Все матеріяльне добро, яким користувалися до приходу нової влади в Польщі лемківські організації, забрали місцеві шовіністичні чинники і досі не повернули тим організаціям, які постали з 1956 роком, тобто УСКТ. Відомо чейже, що лемківські культурно-освітні товариства мали велике майно (читальні „Просвіти" та читальні ім. Качковського). Існували теж бурси в Сяноці, Горлицях та Новому Санчі.

В ділянці культури, підкреслюють автори меморандуму, в також р о з в и т к у культурно-освітної праці і мистецьких ансамблів українського населення ситуація не виглядає краще. В минулих роках, сказано в меморандумі, в нашому районі існувало 12 мистецьких ансамблів в селах Команьча, Туринськ, Новиця, Бортні, Лосс, Висова, а також в Сяноку і Горлицях. Ці ансамблі через брак фінансової і культурної допомоги відділів культури народних рад перестали існувати. Такою однорою повністю користуються польські організації тих самих теренів. Тепер на Лемківщині існує т і л ь к и один аматорський ансамбль, до якого входять аматори чотирьох сіл — Ждиня, Конечна, Ганчова і Білянка.

Трагічно стоїть с п р а в а охорони пам'яток матеріяльної культури. На території Ряшівського воєвідства було 529 українських церков, з того 374 дерев'яних і 155 мурованих. До 1956 р. розібрано 175 церков. Хоча в 1956 р. здержано акцію розбирання церков, ті, що залишилися, наслідком браку пробного ремонту самі розвалюються.

У меморандумі наводиться, що знищено навіть старовинні каплиці і хрести при дорогах. Руйновано також цвинтарі, розбирано нагробники, вирізувано написи. „Безпосередню ролю в тих руйнуваннях супроти українського населення практиках шовіністів і націоналістів відіграла Римо-Католицька церква. Тільки в самій Перемиській римо-католики приблизили собі понад сто церков та інших сакральних об'єктів. Траплялися випадки, що священики цієї Церкви безправно забирали православні храми і в грубий спосіб зневажали вірних цієї Церкви. Маркатним випадком такого розбою може служити парафія в Полянах Кросненського повіту, де не тільки забрано церкву, але також побито церковного робітника. Часто римо-католики під'юджують українців греко - католиків, щоб зневажали православних і з таким самим наставленням відносились до їхніх святинь, мовляв: геть від схизматиків! Такі клічі голоситься в добу екуменізму".

Не дається державної допомоги сучасним українськими надбанням. З ініціятиви активу УСКТ зорганізовано Палату Пам'яток лемківського району в селі Зиндранова. При воєвідському правлінні УСКТ була створена Музейна Рада, яка не змогла добитися жадної допомоги в цій справі. Властиво вдержання цієї Палати Пам'яток спочиває виключно на приватних пожертвах та коштах. Не поставлено тут пам'ятки з боїв на Дуклянському перевалі, в яких згинуло в боротьбі з гітлерівськими когортами найбільше українців. Як зневажливо трактують цю справу державні чинники, свідчить і те, що до цієї Палати Пам'яток не доведено навіть гідної дороги.

Треба підкреслити ще й те, що не дається дозволу на терені Лемківщини відбувати річні фестивалі української культури. Перший такий фестиваль музики і пісні відбувся в 1967 р. в Сяноці, але з того часу на Сяноці не можна було дістати дозволу. Тепер такі фестивалі відбуваються щодругий рік, і то у Варшаві. Звичайно, широкі маси українського населення, які великими відстанями кільометрів віддалені від Варшави, участи в таких культурних імпрезах взяти не можуть. Отже треба було б відбувати такі фестивалі в кількох воєвідствах, щоб ширший загал українства з них міг користати. На це треба фондів, а їх немає.

(Далі буде)

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА 100 РОКІВ БУДУЄ СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА НАЙТРИВКІШИХ ОСНОВАХ НАУКИ, ЗНАННЯ І ПРАВДИ. ДОПОМОЖІМО ЙОМУ В ЦЬОМУ ЩЕДРОЮ ПОЖЕРТВОЮ НА ЙОГО ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД!

[illegible]

SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
302 WEST 13th STREET NEW YORK, N.Y. 10014

В Австралії почали переслідувати хорватських політичних еміґрантів

Сидней. — Коло 250 до 300 федеральних і стейтових поліціянтів перевели вночі з 31 березня на 1 квітня ревізії в яких 80-ти приватних помешканнях, у хорватських політичних еміґрантів, при чому арештували 12 мужчин і одну жінку за різні провини, між ними — нелеґальне посідання зброї та ставлення спротиву поліції. Поліція буцім-то сконфіскувала у тих хорватських еміґрантів деяку зброю і вибухові матеріяли. Юґославський уряд віддавна протестував у різних вільних державах проти діяльности хорватських патріотів та особливо закидував австралійському урядові, що той толерує підготовлювання хорватськими еміґрантами терористичних актів проти режиму Тіта в Юґославії. У зв'язку з тими юґославськими закидами генеральний прокуратор сенатор Лайонел Морфі виступив в минулому тижні в австралійському парляменті, при чому він оскаржив різні хорватські організації і кількох діячів у діяльності, яка порушує австралійські закони і шкодить її закордонним зв'язкам. В австралійському парляменті й у пресі йде полеміка на тему прав натуралізованих австралійських громадян, зокрема, чи можна когось депортувати за дії проти комуністичного режиму колишньої батьківщини еміґранта. Австралійський генеральний прокуратор заявив, що коли навіть уряд рішився когось з хорватських еміґрантів депортувати, то нікого не відішлють до Юґославії, де такого хорватського патріота чекало б переслідування.

Координаційний Комітет Комбатантських Організацій Ню Йорку відбув збори

Ню Йорк, Н. Й. (І. К.). — У п'ятницю, 23-го березня ц. р. тут відбулися в приміщенні Братства „Броди - Лев" в Українському Н а р одному Домі чергові річні збори Координаційного Комітету Українських і Українсько - Американських Комбатантських Організацій міста Ню Йорку, що в його склад входять всі діючі на тутешньому терені організації колишніх вояків всіх формацій Українського Війська та Ветеранів Армії ЗСА українського походження. В Зборах прийняли участь 15 комбатантів, які репрезентували разом 7 організацій, в тому 5 українських та 2 українсько - американські.

Збори відкрив і ними проводив, як обраний предсідник звітуючий голова Координаційного комітету, Григорій Полчій, секретарювали Роман Форостина і Іван Бродило. Після вшанування пам'яті померлих у звітовому році побратимів усіх членських організацій п. Форостина прочитав протокол з попередніх зборів, який прийнято і підтверджено без змін. Уступаючий голова п. Полчій склав звідомлення з діяльности уступаючої Управи в звітному періоді: Управа відбула 10 засідань та влаштувала Зеленосвяточні Поминки біля Могили - Пам'ятника в Глен Спей, Н. Й., Богослужбу і похід в День Поминок (Меморіял Дей) та Святкові Сходини для відзначення 30-річчя Української Повстанської Армії. Крім того Управа і членські організації Комітету прийняли зорганізовану участь з прапорами у відзначенні Тижня Поневолених Націй, в Листопадових Роковинах, у Бенкеті з приводу 25-річчя 401-го Українського Посту Католицьких Ветеранів ЗСА при парафії св. Юра, у святковій зустрічі для відзначення 80-річчя ген. Аркадія Валійського, у Святі Покрови, що його влаштувало Українське Вільне Козацтво в Нюарку, Н. Дж. та інших імпрезах.

Скарбник Іван Ділай з'ясував у касовому звідомленні, що прибутки становили 152.63 дол., витрати 11.20 дол., а сальдо в дні зборів становить 141.43 дол.

Опісля звідомлення з діяльности склали члени уступаючої Управи: А. Боднарчик, Р. Форостина, І. Бродило, І. Козак та Гр. Яремчук. У дискусії над цими звідомленнями дискутанти підкреслювали однозгідно, доцільну і видатну працю голови, Григорія Полчія.

Осип Стеткевич прочитав в заступстві неприявного із-за недуги, голови Контрольної комісії, полк. П. Содоля-Зілинського звідомлення Контрольної комісії з перевірки каси і діловодства уступаючої Управи. Відзначено, що звітуюча Управа працювала зразково, при чому зокрема голова п. Полчій доклав усіх зусиль, щоб оживити її діяльність та репрезентував гідно Координаційний Комітет назовні, головно на терені Комітету Об'єднаних Українсько - Американських Організацій Великого Ню Йорку. Контрольна комісія поставила пропозицію уділення уступаючій Управі абсолюторії з особливою подякою голові Управи. Цю п р о п озицію схвалено одноголосно.

Відтак приступлено до вибору нових Керівних Органів Комітету. На пропозицію Ярослава Валабана, голови Станиці Братства кол. Вояків І УД УНА обрано і переобрано нові Керівні Органи Координаційного Комітету в такому складі: почесний голова — сотн. д-р Іван Козак (ОбВУА); голова — Григорій Полчій (401 Пост Українських Католицьких Ветеранів ЗСА); заст. голови — Андрій Боднарчик (І УД УНА); секретарі: Іван Бродило (І УД УНА) і Роман Форостина (7 Пост Українських Американських Ветеранів ЗСА); скарбник — Іван Ділай (Т-во кол. Вояків УПА ім. ген. - хор. Тараса Чупринки); пресовий референт — д-р Іван Козак (ОбВУА); програмовий референт — Григорій Яремчук (В-во „Броди-Лев"); маршал — д-р Михайло Луців (401 Пост Кат. Ветеранів ЗСА); бунчужний — Юрій Юрків (7-ий Пост Українських Американських Ветеранів ЗСА); прапороносці: Василь Сидор і Микола Канятин (обидва І УД УНА). До Контрольної комісії увійшли: полк. Петро Содоль - Зілинськой (Т-во Запорожців ім. полк. П. Волбочана) — голова та Осип Стеткевич (Б-во УСС) і Роман Гасцький (І УД УНА) — члени. Пост організаційного референта затверджено представникові Об'єднання кол. Вояків УПА Америки і Канади. Обрання і переобрання всіх нових Керівних Органів пройшло однодушно, а обрання обох голів через аклямацію. Г. Полчій був переобраний на голову вже вдруге і зараз став головувати в третій каденції. При кінці схвалено плян праці на нову каденцію, беручи до уваги передбачені ювілеї та інші імпрези загально - українського значення. Після цього голова закрив збори.

Д-р Іван Козак
пресовий референт

Виставка чотирьох скульпторів у „Центрі скульптури"

Останнього вівтірка відкрилася в а м е риканськім „Центрі скульптури" виставка праць чотирьох скульпторів: Александра Гуненка, Ларрі Кагана (єврейський скульптор), Наокі Кумасака (японська скульпторка) та Авґусти Польчов (американська скульпторка).

Александер Гуненко, український скульптор, виявляється між цими чотирьома скульпторами, як сильна і самобутня творча індивідуальність. Саме тому ми рішили цією короткою і напоспіх приготованою нотаткою поінформувати українські мистецькі круги, що такий скульптор і така виставка існують.

Александер Гуненко родився на Україні, середню освіту отримав в Австрії, а високу мистецьку освіту в Міннеапольському коледжі та Єйльському університеті. Тепер він учить скульптуру в Скідмор коледжі. Досі Гуненко мав дві індивідуальні вистави і брав участь у 21 групових виставах.

Гуненка завжди цікавила виключно форма в скульптурі. Він придумував навіть беззначеневі назви для своїх скульптур (як от „Лятре", „Чонза", „Тумда"), або й складані назви („Даролюні" — дар Олюні), щоб не відвертати увагу глядача від сприймання твору як форми. Але ці незвичні назви скульптур такі ж функційні (тільки в позитивному сенсі), як і більше реальні назви, — вони психологічно настроюють глядача до „дивного", незвичного відношення до скульптур. Теж якимсь дивним асоціятивним чином назви ці діють як частина фігур.

Скульптури Гуненка основно базувалися на заокруглено - опуклих вегетаційно-асоціюючих формах. Нам доводилося бачити тільки одну скульптуру „Чульван", в якій ці форми мали натяк на людську фігуративність; а на згаданій виставці є теж одна скульптура, яка вже наглядно зображує комахоподібну фігуру. Ця комаша фігура також розмальована, але колір у ній все ще сублімований скульптурності і грає тільки доповнюючу ролю. Гуненко каже, що в своїх останніх працях він далеко категоричніше вживає колір, який має вже більшу композиційну функцію. Деякі скульптури Гуненка позначені переходом від опуклости до площинности зображень. Але на основі декількох виставлених праць важко проєктувати, чи це є ознака відмінних прямувань, чи тільки різнорідність вияву в головному веґетаційно-опуклому напрямку. Коли взяти до уваги, що сучасна людина повертається до „людинности" і л ю д яности (чи то в сфері форм, чи в сфері психологічних настанов), — то цікаво буде спостерігати творче відношення Гуненка до цього нового феномену (бо в останньому рахунку всі вияви зводяться таки до сприймальности людини).

Не є нашою ціллю звучати патетично чи пропаґандивно (Гуненку цього найменше потрібно), але хочемо просто і безпосередньо сказати, що Гуненко — добрий скульптор, і варто використати українській мистецькій спільноті його дуже рідку присутність в Ню Йорку.

Виставка триватиме до 14-го квітня включно і відкрита вона від вівтірків до субот (включно), від 11 - 5 год. (Sculpture Center, 167 East 69th Street, New York, N.Y.). Ґалерія „Центру скульптури" дуже елеґантна, і пережиття в ній напевно буде повноцінне.

Богдан Бойчук

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН)
ділиться сумною вісткою з Українськими Націоналістами й усією Українською Спільнотою, що в Монтреалі (Канада), у п'ятницю, 30-го березня 1973 року, помер на 90-му році життя

Д-р ДМИТРО ДОНЦОВ

найвизначніший мислитель-ідеолог українського націоналізму, безкомпромісовий борець за Самостійну Соборну Українську Державу, надхнення борців ОУН, Кассандра української нації за останні десятиріччя українсько-московської війни, пропаґатор ідеї спільного протиросійського фронту поневолених народів на чолі з Україною, автор численних основних праць про духовість української нації та підстави української політики, глибокий знавець російського імперіялізму, автор творів про ідейні основи української літературно-мистецької творчости, зокрема про корифеїв української культури і літератури, блискучий український публіцист, в'язень російських і польських тюрем і концтаборів, небуденна постать в історії України.

Ідеї Великого Покійного залишаться по всі часи невід'ємною частиною ідеологічно-політичних позицій ОУН у боротьбі усієї української нації за її власновідметне самоутвердження, за волю й державну незалежність шляхом національно-визвольної революції, за розвал російської імперії і відновлення національних суверенних держав поневолених націй.

ПОХОРОН відбудеться в середу, 4-го квітня 1973 року о год. 10 ранку на українському цвинтарі в Бавнд Бруку біля Ню Йорку, де тимчасово спочинуть тлінні останки Великого Українця, заки будуть перевезені до вільного Києва у Пантеон української нації.

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН)

30 березня 1973 р.

УПРАВА 41-го ВІДДІЛУ ООЧСУ і ОСЕРЕДОК СУМА ім. Т. ШЕВЧЕНКА в БРУКЛИНІ, Н. Й.
ділиться з Членством та Громадянством болючою вісткою, що 29-го березня 1973 року відійшов ненадійно у Вічність на 66-му році трудолюбивого життя

бл. п. МИХАЙЛО ЩЕВЧУК

кол. заступник голови Відділу та діяльний член українських товариств і організацій.

ПАНАХИДИ відслужено в похоронному заведенні Сенка.

ПОХОРОН відбувся в понеділок, 2-го квітня 1973 р. на цвинтарі Евергрін.

УПРАВИ 41-го ВІДДІЛУ ООЧСУ і ОСЕРЕДКУ СУМА

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.
— влаштовує —
8-го КВІТНЯ 1973 року
в 4-ій год. ЗАЛЯ УСО „ТРИЗУБ"

ВЕЧІР МИКОЛИ КУЛІША
в 40-РІЧЧЯ НАСИЛЬНОЇ СМЕРТИ

В програмі доповідь поета Володимира Біляїва, уривки з п'єс, спогади, листи.

Приймають участь артисти: Марія Степова-Карпяк, Віра Левицька, Ліза Шашаровська-Чепіль, Евдокія Дяченко-Влавацька і Євген Левицький.

70 проглядок з життя і діяльности драматурга М. Куліша.

„Тріо Spesio" — музика до „Народнього Малахія" комп. Ярополка Лисовського.

Вступ за добровільними датками.

За ініціятивою Світової управи та заходами Крайової управи Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ)

будуть влаштовані громадські зібрання присвячені питанням

„Національної політики совєтського режиму на сучасному етапі та форми спротиву в Україні"

за таким пляном:

ЧИКАГО: П'ЯТНИЦЯ, 6-го КВІТНЯ, год. 7:30 веч., заля ДОМУ СУМА, 2457 West Chicago Avenue;

МІННЕАПОЛІС: СУБОТА 7-го КВІТНЯ, год. 7:30 веч., заля УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ, 28 2nd Street, N.E.;

МИЛВОКИ: НЕДІЛЯ, 8-го КВІТНЯ, год. 3:00 по пол., заля ЦЕРКВИ СВ. МИХАЇЛА, 1025 S. 11th Street.

Доповідатимуть:

д-р М. СОСНОВСЬКИЙ, голова управи Сеньйорату ТУСМ, проф. д-р В. КАЛИНОВИЧ, проф. д-р Д. ШТОГРИН та мгр. М. КРАВЧУК — члени управи Сеньйорату.

Щоби ефективно обороняти сучасну Україну, треба її дійсність і зміст розуміти і знати.

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ

П'ятниця, 6-го квітня 1973 року

ПРОБЛЕМА ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ КРИТИКИ В НАШІЙ ПРЕСІ.

В Панелі беруть участь:

д-р Лука Луців, мистець Петро Андрусів, д-р Андрій Шуль

Модератор — ред. Іван Кедрин

Початок год. 7:30 веч.

ТРЕТЯ САМОСТІЙНА

Виставка Картин СЛАВИ ГНАТІВ

в HILTON BRANCH LIBRARY
при 1688 Springfield Avenue, Maplewood, N.J.

— відбудеться —

від 1-го до 30-го квітня 1973 року

Оглядати можна: в годинах — понеділок 9 р. — 9 веч. вівторок — 1-ої дня — 9-ої веч., середа — п'ятниця 1-ої до 6-ої веч., субота — 9-та до 1-ої дня.

Паркування на площі бібліотеки.

НІКОЛИ НЕ ПІЗНО!

ВІДКРИВАЮТЬСЯ КУРСИ ЕМАЛІЙ

Зголошуватися:
NORM ENAMEL ART GALLERY
13 East 7th Str., N.Y.C. Phone: 982-1600

РІЧНІ НАРАДИ „САМОПОМОЧІ"

Ню Йорк. — Річні наради „Самопомочі", якою керує голова Степан Спринський, секретар д-р В. Палідвор, відбудуться в суботу 7 квітня в Українському Народному Домі при 2-ій Евеню, в кімнаті ч. 22. Початок о 10-ій год. ранку. Обов'язкова участь членів „Самопомочі" з близьких Відділів, а з дальших повинні прибути представники. Після інформацій Голови Управи та Видавничої Комісії про стан журналу „Наш Світ" і звідомлень Відділів, референт суспільної опіки Володимир Сохан прочитає доповідь „Суспільна опіка, її вага й значення в рямцях діяльности ОУА "Самопоміч"". Після дискусії — схвалення різних постанов. Об'єднання має тепер 21 Відділ.

РОСІЙСЬКІ ПРЕМ'ЄРИ ДЛЯ ЛЬВОВ'ЯН

„Як велике свято вітчизняної культури готується відзначити громадськість Львова 150-річчя народження великого російського драматурга М. Островського" — інформує „Молодь України" з 27 березня. Не лише в російському театрі ім. совєтської армії йдуть п'єси Островського, а і в Театрі Юного Глядача, і в Українському театрі ім. Заньковецької.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ МОГО НЕЗАБУТНЬОГО ЧОЛОВІКА

ІВАНА ІВ. БАКАЛО

буде відправлена

ПАНАХИДА

в катедрі св. Володимира
160 Захід 82-га вул. в Ню Йорку, Н. Й.

у неділю, 8-го квітня 1973 року

після Служби Божої (о 12-ій год. дня)

Друзів і Знайомих прошу помолитися за спокій Його душі.

З вдячністю —
дружина ВАРВАРА БАКАЛО

Замість квітів на могилу Дорогого нам
бл. п. д-ра проф. САВИ НИКИФОРЯКА
складаємо 20.00 долярів
на ОбВУА
Володимир і Олена ГЕНТЕШІ

У світлу пам'ять Дорогого Мужа
сл. п. ГРИГОРІЯ САЛЮКА
складає на Ювілейний Фонд НТШ в ЗСА
повновно дальшу суму
СТО долярів
Джерсі Сіті Клавдія Т. САЛЮК

В пам'ять Дорогого Мужа
сл. п. МИХАЙЛА ТУРАНСЬКОГО
складає на Ювілейний Фонд НТШ в ЗСА
суму 50.00 долярів
Ню Йорк Сабіна ТУРАНСЬКА

В пам'ять Покійної і ніколи Незабутньої Дружини
сл. п. ІРИНИ ГНАТІВ
складає суму 25.00 долярів
на Ювілейний Фонд НТШ в ЗСА
Нюарк, Н. Дж. Василь ГНАТІВ

В пам'ять
бл. п. д-ра ІВАНА РИЖІЯ, Клівленд, Огайо
і
бл. п. д-ра МИХАЙЛА ШКІЛЬНИКА, Торонто, Онт.
складаємо 20.00 долярів
на Фонд „Церква в Потребі".

Вельмишановним Родинам, висловлюємо глибоке співчуття.

Богдан і Ярослава ДАНИЛЕВИЧІ, Клівленд, Огайо
Роман ДАНИЛЕВИЧ, Блумінгтон, Індіяна

ПОДЯКА

Дня 4-го лютого ц. р. з Волі Всевишнього відійшла від нас у Вічність наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА, ТЕТА і БАБУНЯ

бл. п. ЕВГЕНІЯ ЛЕВИЦЬКА

Щиро дякуємо Всечеснішому Духовенству, о. Протоігуменові П. Пащакові за відправу Панахиди, о. д-рові В. Сютикові за відправу Панахиди, Служби Божої та відпровадження Покійної на місце Вічного Спочинку та о. Л. Лавринюкові за відправу Служби Божої.

Сердечно дякуємо всім нашим Приятелям і Знайомим, які ласкаво прибули на похоронні відправи, щоб віддати останню пошану Покійній, а нам висказати своє співчуття. Наша велика подяка за листовні співчуття, жертви на Служби Божі, за щедрі датки на Церкву і добродійні цілі та за переслані квіти.

Окремо дякуємо за приявність тим членам Родини чи нашим Приятелям, які приїхали на цей сумний обряд з дальших, а то далеких сторін.

Вкінці висказуємо велику вдячність довголітньому нашому приятелеві д-рові Богодарові Баданові за Його часті відвідини Хворої, за Його поради та духову піддержку Покійної у її довгій та важкій недузі.

Хай Всевишній всіх Вас винагородить щедрими ласками.

Інж. РОМАН МИРОН ЛЕВИЦЬКИЙ, муж
Сини, Сестрінки, Внуки і Родина

В глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що 5-го березня 1973 року, відійшла від нас у Вічність у Явишовицях, в Польщі, і там похоронена дня 7-го березня на 88-му році свого трудолюбивого життя, наша Найдорожча МАМА, БАБУНЯ, ПРАБАБУНЯ, СЕСТРА й ТЕТА

бл. п. ОЛЬГА ШПІЦЕР
з дому КСЬОНЖЕК

вдова по о. Семенові, пароховi с. Солукова і Долинськім декані, Зах. Україна та заслуженім військовім кураті.

В глибокому смутку:

Мгр. інж. ОРЕСТ — син, з дружиною ВОЛОДИМИРОЮ; БОГДАН і БОЖЕННА — внуки

ДАРІЯ і о. ВОЛОДИМИР КОВАЛЬ — дочка і зять;
проф. д-р ЛЮБОМИР — внук, з дружиною ДАРІЄЮ і ВІРЦЯ, АНДРІЙЧИК та МАРУСЯ — правнуки; СТЕФАН — внук, з дружиною АННОЮ; мгр. інж. ЮРІЙ — внук, з дружиною МАРІЄЮ і МАРТУСЯ, МАРКО, АДРІЯН та РОКСОЛЯНА — правнуки

ЯРОСЛАВ — син, з дружиною МАРІЄЮ; ЮРІЙ — внук

СТЕФАНІЯ — синова, з сином СЕМЕНОМ і дружиною ЛЕСЕЮ

СОФІЯ — синова, з сином ВОЛОДИМИРОМ

ЛЯРИСА КАЗАНІВСЬКА-БРАНДТ — внучка, з чоловіком АНТОНОМ і АННА — правнучка

СТЕФАНІЯ КУЛИЦЬКА — сестра, з родиною

Дипл. інж. БОГДАН — брат з родиною

Проф. ЯРОСЛАВ — брат, з родиною

Кузини й кузинки, близька і дальша Родина в Україні, Польщі, Німеччині та Америці

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ДМИТРО ДОНЦОВ

(Продовження зі стор. 2-ої)

ферат на тему „Школа а релігія", а в 1913 році — на тему „Сучасне політичне положення нації та наші завдання". У тому ж часі появилися друком ще такі брошури Донцова: „Модерне москвофільство" та „Маркс, Енгельс і Ляссаль про „неісторичні нації"". Але не тільки політичні проблеми цікавили Донцова у ранньому періоді. Йому не був чужим жанр літературної критики, про що свідчать його літературні рецензії та огляди. У той час уже Донцов проаналізував творчість Тараса Шевченка й Лесі Українки, виступивши з оригінальною оцінкою їх творчости. Зацікавлення цими постатями чи вірніше своєрідна „одержимість", як знаємо, ніколи у Донцова не послаблялася.

На всіх писаннях Донцова довоєнного періоду позначилася одна дуже важлива риса, а саме його незвичайно глибоке і постійне зацікавлення проблемою українсько - російських взаємин. З цим в'язалося в Донцова виразно протиросійське наставлення, що в тих роках на Україні не було звичайним явищем. Можна сказати, що ніхто з українських політичних письменників і діячів того часу не вмів так глибоко і основно оцінити важливости правильної постави питання українсько - російських взаємин, як це бачимо у Донцова перед першою світовою війною. Це, між іншим, і здобуло йому не тільки провідне місце на полі української публіцистики, але також реноме на міжнародному форумі.

Боротьба Донцова проти українського москвофільства на культурному полі, а також змагання за „сепарацію від Росії" на полі політичному набрали широкого розголосу і були коментовані на сторінках української, польської, російської, австрійської та німецької преси. Враховуючи той факт, що в той час українське питання практично не існувало на міжнародному форумі, така реакція на писання Донцова має свою вимову і засвідчує, в якій мірі він зумів заторкнути найчутливіше місце українсько - російських відносин перед 1914 роком. Тому також не випадковою була реакція на брошури і виступи Донцова збоку двох найвидатніших російських політичних лідерів того часу: П. Мілюкова та В. Леніна. Мало того, П. Мілюков вважав за необхідне справу Донцова піднести на одному з засідань Державної Думи, російського квазі-парляменту та виступити з осторогою перед ідеологією „українського сепаратизму". Ленін, як засвідчує український комуністичний дослідник М. Равич - Черкаський, щойно після появи брошур Донцова почав звертати увагу на українське питання і виступив з критикою „націонал - соціяла Донцова" у російській соціялістичній пресі.

(Далі буде).

Московський режим в Україні поширює і посилює розгром української культури

(Закінчення зі стор. 1-ої)

СССР, настанову про те, що „партія вважає недопустимими будь-які спроби стримувати процес зближення націй, під тим чи іншим приводом чинити йому перешкоди, штучно закріплювати національну відособленість", мовляв, це „суперечило б генеральному напрямові розвитку нашого суспільства, інтернаціоналістичним ідеалам та ідеології комуністів, інтересам комуністичного будівництва". Цією настановою — на „злиття націй", як виходить із слів В. Щербицького, — подиктований здійснюваним тепер московським режимом в Україні розгром українського літературного, наукового й культурного життя.

АМБАСАДОР ЗСА У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЗРІКСЯ свого становища і президент Ніксон висловив свій „великий жаль", приймаючи його резиґнацію. Амбасадор Елсворт Банкер має 78 років і був на дипломатичній службі за останніх 5-ох президентів. У Південному В'єтнамі він став амбасадором за президента Линдона Джонсона у половині березня 1967 року, як наступник Генрі Кебота Ладжа. Він давно заявляв, що відійде як тільки скінчиться В'єтнамська війна, до чого він чимало причинився. Його дружина є амбасадором у малій гімалайській державі Непалі.

В ДАНІЇ СТРАЙКУЮТЬ 100.000 дітей народних і середніх шкіл, які приєдналися до страйку своїх учителів, обурених накладенням на них додаткової праці без збільшення платні.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

КОМУНІСТИЧНИЙ ШЕФ ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНИ ГУСТАВ ГУСАК ВІДВІДАЄ в цьому тижні на чолі цілої делегації Кубу Фіделя Кастра, щоб „затіснити співпрацю між тими двома братерськими соціялістичними країнами".

СОВЄТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР АЛЕКСЕЙ КОСИГІН НАРАДЖУВАВСЯ 75 хвилин з прибулим до Москви президентом американського Імпорт-Експорт-Банку Гетрі Кірнсом, „Правда" і „Ізвєстія" прославляють покращання американсько - совєтських взаємин. Але водночас у державному видавництві появилася книжка Ігоря Беляєва, колишнього кореспондента „Правди" у Каїрі, в якій оскаржується Америку, що це вона підштовхнула в червні 1967 року Ізраїль до війни проти Єгипту. З американського боку рішуче заперечують цьому, наводячи документи зовсім протилежного характеру.

ПРОПАГАТОР „ЧОРНОГО КАПІТАЛІЗМУ" д-р Томас Метью у Ню Йорку потрапив під арешт і його будуть судити за зловживання великими сумами із шпитальних фондів. Його обвинувачено в 120 проступках супроти закону, головно ж у тім, що він, мовляв, брав великі суми із шпиталю на Квінсі і вкладав гроші в розбудову своїх приватних підприємств.

БІЛЯ 4 000 СТУДЕНТІВ ТА ІНШИХ ОСІБ взяли участь у так зв. маріхуана парті в Ен Арбор, Міч. Минулого року на такому самому „балю" курців отруйної маріхуани було 400 осіб, але того разу їм не сприяла погана погода. Тепер у відкритому куренні маріхуани взяв участь 30-річний Перрі Баллард, стейтовий конгресмен, вибраний з рамени лібералів. Поліція послала на той „фестиваль" лише двох поліцаїв. Міська рада практично погодилася на леґалізацію куріння маріхуани, бо курця можуть покарати лише 5 дол. гривни.

ДОМАШНІ ГОСПОДИНІ В БАГАТЬОХ СТЕЙТАХ організовано виступають за бойкот м'ясних крамниць, щоб так добитися зниження цін на м'ясо та м'ясні вироби. Але організовані жінки у Квінсі в Ню Йорку вважають, що такий бойкот споживачів повинен привести до зниження цін не тільки на м'ясо, а й на інші харчі та на різні інші товари. Тим часом, продуценти скоту вирішили тимчасово зменшити постачання товару до різниць, сподіваючись утримати попередню ціну на м'ясо. Все таки довго живого товару вони тримати не зможуть, бо годівля й догляд скоту, призначеного і готового на м'ясо, їм буде коштувати занадто багато.

НОВИМ АМБАСАДОРОМ ЗСА В ІЗРАЇЛІ БУДЕ — твердять газети — колишній сенатор з Нюйоркського стейту Кеннет Кітінґ, недавній амбасадор ЗСА в Індії. Ізраїльський уряд будім-то вже про це повідомлений. З Ізраїлю призначили на нового амбасадора у Вашингтоні Симха Дініца, на місце Іцака Рабіна, колишнього шефа штабу ізраїльської армії. Річард Педерсен, радник у Державному Департаменті, має стати американським амбасадором на Мадярщині, на місце Альфреда Пуґагана, який зрікся.

ІНДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ІНДІРА ГАНДІ ВИСЛАЛА свого довіреного представника П. Н. Гаксара до прем'єра Бангладешу шейха Муджибура Рахмана, щоби переговорити з ним справу 90.000 пакистанських воєнних полонених, які піддалися були два роки тому на території тодішнього Східного Пакистану, тепер Бангладешу, і все ще перебувають в таборах в Індії. Пакистан раз-у-раз домагається звільнення тих воєнних полонених, але Бангладеш вимагає, щоб спершу Пакистан визнав його державну самостійність, — проти чого є пакистанська громадська думка.

В ЕСПАНІЇ СТВОРИЛИСЬ громадські організації, особливо з участю жінок, які поборюють масове фальшівництво харчів: доливання води до молока, ошукування на вазі хліба й м'яса, продаж дешевих горілок у пляшках з наліпками дорогих напитків і т. д. Справу дебатували в еспанському парляменті.

ДВА КИТАЙЦІ ІЗ СИНГАПУРУ І МАЛЯЙЗІЇ дістали по 30 літ тюрми в Ню Йорку за торгівлю героїною. Американські таємні агенти для боротьби з наркотиками домовилися з ними ще в Сінгапурі про закуп 5 фунтів героїни, потім зустрілися з ними в Америці, обмірковували спільно плян побудови підпільної ляборaторії в Кетскильських горах і подібне. Коли вже поліція мала досить доказів про злочинців - контрабандистів, їх заарештували й засудили.

ВІДОМИЙ СВОЄЮ АКТИВНІСТЮ В КОНҐРЕСІ сенатор Проксмаєр заплатив податки державі, як і всі інші громадяни ЗСА. До своїх великих витрат на лікування сенатор додав також кошти в понад 2 500 долярів за таке лікування: йому пересаджували волосся, щоб зменшити лисину.

МАЙЖЕ 200 ШОФЕРІВ У ТОЛІДО, у стейті Огайо, пішли на страйк, бо вони не можуть нормально працювати й виконувати свої обов'язки через ... нахабних пасажирів. Шофери перевозять денно не тільки 25 000 дорослих пасажирів, а й 30 000 учнів, які кричать, малюють, говорять непристойні слова в автобусах. Шофери заявили, що доки шкільні власті не дбатимуть про своїх вихованців, доти вони не вийдуть на працю.

ПРЕЗИДЕНТ СУДАНУ ДЖААФАР НІМЕЙРІ ЗАЯВИВ під час свого перебування у Лондоні, що він застосує безоглядно закон до терористів, які вбили у суданській столиці, в амбасаді Савді Арабії, двох американських і одного бельгійського дипломатів. Він підкреслив, що не допустить, щоби вбивники вийшли на волю. Американський державний секретар Вілліям Роджерс заявив був негайно після того вбивства, що вбивників треба покарати смертю.

КЕРІВНІ КОЛА ІЗРАЇЛЮ СТУРБОВАНІ місійною акцією, яку ведуть там деякі протестантські Церкви. В Ізраїлі Мойсеєва Церква і держава найтісніше зв'язані. Ортодоксійні кола жидів домагаються, щоб не давати ізраїльського громадянства чи позбавляти його тих ізраїльців, які приймають християнство.

СЕНАТОР ДЖЕКОБ ДЖЕВІТС, республіканець, категорично відмовився кандидувати на посадника Ню Йорку. Джевітсові вже 76 років. Найбільшу підтримку з-посеред усіх кандидатів на вибори посадника Ню Йорку тепер має Роберт Вагнер, який вже раніше займав цей пост чотири каденції, а останній раз, у 1965 р. своєї кандидатури не виставляв.

В ЗСА почався „безм'ясний тиждень"

Вашингтон. — У відповідь на постійний ріст цін на харчові продукти, а в першій мірі на м'ясо, американські жінки вирішили перевести у різних стейтах бойкот м'ясних продуктів, щоб в цей спосіб не тільки виявити своє незадоволення ситуацією на відтинку цін, але також добитися їх зниження. В деяких місцевостях продаж м'яса зменшився на яких 80 відсотків, але важко передбачити, який фактичний вплив матиме цей бойкот на рівень цін у майбутньому. З боку Конґресу, а також організованого робітництва продовжується натиск на Адміністрацію, щоб поновити повну контролю цін, а навіть в окремих випадках визначити рівень цін, приймаючи стан цін з грудня 1972 року. Секретар скарбу Джордж Шулц, однак, заявив, що на його думку така контроля непотрібна, а навіть може бути шкідливою для загальної економіки країни.

ОКРУЖНІ КОМІТЕТИ ВІДДІЛІВ УНС БОФФАЛО, РОЧЕСТЕРУ І БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ ВІДБУЛИ РІЧНІ ЗБОРИ

[illegible] (Закінчення зі стор. 1-ої)

мірковано такі справи, як можливості збільшення дивіденд, видання „Веселки" також в англійській мові, поліпшення організаційних методів, більшу участь у зборах Відділів, конкуренцію між українськими братськими союзами, уточнення правильників для Округ і подібне. Після зборів відбувся бенкет з нагоди 25-ліття секретарства у 367-му Відділі відомого союзового і громадського діяча з народженої в Америці генерації, Василя Поповича, про що мова на іншому місці.

ОКРУГА БАСЕЙНУ ТВЕРДОГО ВУГІЛЛЯ відбула свої збори у Майнерсвіл, в залі української православної церкви св. Юрія, в неділю, 1-го квітня по полудні. У зборах взяли участь 22 представники дев'яти Відділів Округи. Відкрив наради голова М. Гентош, вступну молитву провів о. митрат Омелян Мицик, після чого вставанням і мовчанкою вшановано померлих членів Округи. Після звітів голови і членів Управи, слово мав головний предсідник Йосип Лисогір. Він ґратулював Окрузі за зорганізовання в мин. році 173 нових членів, що на три члени перевищило встановлену для Округи організаційну квоту, називаючи зокрема Відділи УНС чч. 2, 9, 78, 90, 164, 242, 305, 365 та 382, які своєю організаційною активністю причинилися до загального організаційного успіху Округи. Головний предсідник окремо привітав урядовців новоствореного 129-го Відділу в Майнерсвіл, висловлюючи при цьому вдячність о. митратові Мицикові та пані Вербинчак за їх участь в організації цього Відділу. Подавши загальний огляд стану і розвитку УНС в минулому році, п. Й. Лисогір закликав до ще більш наполегливої праці для збільшення успіхів. Огляд організаційної активности в Окрузі подав головний радний і асистент керівника Організаційного відділу Степан Гавриш. Привітання для Округи виголосила головна радна Анна Гарас, яка очолює сусідню Аллентавнську Округу, а від Вілкс-берської Округи вітав збори її голова мґр Роман Дяків. Нову Управу обрано в складі: Михайло Гентош — голова, Йосиф Чабан і Алісія Вербинчак — заступники голови, Галина Словік - секретарка, Адольф Словік — касир, Іван Петрунцьо — організатор, Анна Сінська — член Управи. Контрольна комісія: Денис Наякевич, Тома Бутрій і Вол. Саляк. Приявні на зборах головні урядовці Й. Лисогір, С. Гавриш і пані Гарас вручили Окрузі чек на 300.00 дол. за 100-відсоткове виконання організаційної квоти та спеціяльні відзначення за організаційні успіхи голові Округи М. Гентошові, Йосифові Чабанові і Іванові Петрунцьові.

Квартет „Верховина" виступить у Сиракюзах на Святі Жінки-Героїні

Сиракюзи, Н. И. (мкб). — Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобод України — ОЖ ОЧСУ в Сиракюзах, Н. И., що його очолює п-і Марія Карпишин, відзначить пам'ять українських Жінок-Героїнь в неділю 8-го квітня ц. р., в Українськім Народнім Домі.

У мистецькій частині Свята візьме участь відомий жіночий квартет „Верховина" з Торонта під керівництвом п-і О. Глібович. Крім того виступить мандоліновий ансамбль Юного СУМА під керівництвом В. Жмура та Є. Машталіра, а учениці вищих кляс Школи Українознавства виконають монтаж, присвячений українським Жінкам - Героїням.

Слово виголосить мґр Мотря Кульчицька - Богатюк, професора романських мов в Марія Реджина коледжі. У цьому ж дні в обидвох українських церквах будуть відслужені Панахиди за душі українських Жінок - Героїнь, які віддали життя у боротьбі за волю України.

ЮЛІЯНА БЕЛЕЙ ПОМЕРЛА В РОЧЕСТЕРІ

Рочестер. — В понеділок 2 квітня ц.р. тут на 67-ому році життя померла бл.п. Юліяна з Дідошаків Белей, вдова по раднікові суду Іванові Белеєві з Сянока на Лемківщині. Осиротіла дочку Любу з чоловіком Романом Домбчевським та дочку Дарію з чоловіком Олегом Чайковським, п'ятеро внуків і численну ближчу й дальшу родину. Похорон відбудеться в п'ятницю 6 квітня ц.р. в Рочестері.

СВЯТО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

Ню Йорк. — У приміщенні Українського Інституту Америки при 79 вулиці в Ню Йорку відбудеться 8-го квітня о 3-ій год. по полудні свято на відзначення 34-ої річниці проголошення державности Карпатської України. Відкриє свято голова Карпатського Союзу мґр І. Кардащинець, доповідь про „Працю Представництва Уряду Карпатської України в Празі в 1938-39 рр." виголосить кол. голова того Представництва д-р В. Шандор; в'язанку українських народних пісень виконають Ірина Чорна і Ярослав Стахів, у кінці — український національний гимн. Після програми буде товариська гутірка з перекускою. Запрошують усіх зацікавлених.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Різне

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

НЕДІЛЯ, 8-го КВІТНЯ 1973 р.

MONESSEN, Pa. Місячні збори 338 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул. 213 Скунмекер Ave. Просяться чл. прибути і вирівняти вкладки. — П. Лисовський, предс., М. Куць, секр.

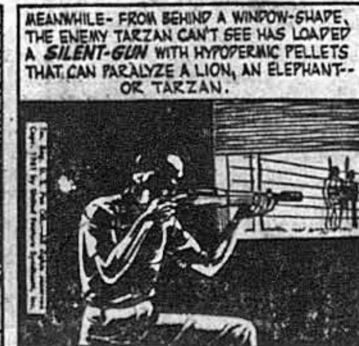
РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори С-ва Пресв. Богородиці 36 Відд. о год. 2-ій по пол. в приміщенні Укр. Ам. Клюбу при 292 Hudson Ave. Просяться чл. прибути і вирівняти вкладки. — Стелла Гоповська, Марія Ковальчук, Параска Дамійів.

ГАМТРАМК, Мич. Місячні збори 94 Відд. Т-ва ім. М. Шашкевича о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі при вул. 2376 Грилі. — М. Борисевич, рек. секр.

Купуйте в підприємствах, які оголошуються в „Свободі"!

ТАРЗАН, Ч. 6912. Козенку знову націлюється проти Тарзана

Не будемо тут довше чекати! Якщо ви перестали купувати золото, то підемо до іншого купця!

Тим часом, з-поза віконної завіси, ворог, що його Тарзан не міг бачити, наладував мовчазний кріс гіподермічними кульками, які можуть спаралізувати лева, слона, або Тарзана.

Коли цей кріс кине Тарзана в сон, то ми відчинемо ворота і скажемо Уруруcам, що Тарзан важко хворий! Вони дозволять нам принести його сюди, де вони не зможуть бачити, що ми зробимо з ним!